

Pozměňovací návrh poslance Ing. Jiřího Strýčka

k návrhu poslanců Jakuba Michálka, Jaroslava Faltýnka, Jana Farského, Tomia Okamury a dalších na vydání ústavního zákona, kterým se mění ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších ústavních zákonů (sněmovní tisk 390)

1. V Čl. I bod 1 zní:

„1. Za čl. 22 se vkládá nový čl. 22a, který zní:

„Čl. 22a

(1) S výkonem mandátu poslance je neslučitelný výkon funkce člena vlády.

(2) Po dobu, kdy je poslanec členem vlády, přechází výkon mandátu na náhradníka, a to se všemi právy a povinnostmi poslance; po tuto dobu se náhradník považuje za poslance. Podrobnosti stanoví zákon.

(3) Odstavce 1 a 2 se nepoužijí na

- a) člena vlády v době od začátku volebního období Poslanecké sněmovny do jmenování nové vlády,
- b) člena vlády, která je povinna podat demisi podle čl. 73 odst. 2 věty druhé,
- c) člena nově jmenované vlády, které dosud nebyla vyslovena důvěra.“.

2. V Čl. I bod 2 zní:

„2. V čl. 23 se na konci odstavce 1 doplňuje věta „To platí i v případě náhradníka poslance, který je členem vlády.“.

3. V Čl. I bod 3 zní:

„3. V čl. 27 se doplňuje odstavec 6, který zní:

„(6) Podle odstavců 1 až 5 se postupuje i v případě poslance, který jako člen vlády nevykonává podle čl. 22a mandát.“.

ODŮVODNĚNÍ

Cílem pozměňovacího návrhu je zavedení tzv. klouzavého mandátu poslance na principu dočasné suspendace práv a povinností spojených s výkonem mandátu poslance v době, kdy je poslanec členem vlády.

Klouzavý mandát je obdobně upraven například ve Slovenské republice. Ústava Slovenské republiky v čl. 77 odst. 2 stanoví: „*Ak bol poslanec vymenovaný za člena vlády Slovenskej republiky, jeho mandát poslanca počas výkonu tejto funkcie nezaniká, iba sa neuplatňuje.*“.

Navrhovaná úprava klouzavého mandátu poslance spočívá v „přerušení“ výkonu mandátu jakožto souboru práv a povinností poslance, který se stal členem vlády, a to na dobu určitou, časově vymezenou jeho členstvím ve vládě s tím, že výkon mandátu takového poslance-člena vlády „sklouzne“ na náhradníka z téže politické strany, aniž by mandát poslance-člena vlády zanikl. Výkon mandátu náhradníkem je časově omezen do doby, než případně poslanec-člen vlády vládu opustí (důvod je právně irelevantní) a znovu se ujme výkonu svého mandátu.

Navrhovaná úprava není v rozporu s žádným ustanovením Ústavy, ani s čl. 16 odst. 1 Ústavy, podle něhož má Poslanecká sněmovna 200 poslanců, neboť náhradník poslance-člena vlády se po dobu výkonu mandátu toliko považuje za poslance (právní fikce) „pouze“ na dobu určitou, která je vymezena dobou výkonu funkce člena vlády poslancem, vykonává místo něj veškerá práva a povinnosti poslance. Ke zvýšení počtů členů komory tedy de iure ani de facto nedochází.

Náhradník dočasně vykonávající mandát poslance za člena vlády bude po dobu výkonu mandátu poslance za člena vlády odměňován podle zákona č. 236/1995 Sb., o platu a dalších náležitostech spojených s výkonem funkce představitelů státní moci a některých státních orgánů a soudců a poslanců Evropského parlamentu, ve znění pozdějších předpisů, což vyplývá z navrhovaného ustanovení čl. 22a odst. 2 Ústavy, kdy na náhradníka přechází všechna práva a povinnosti poslance a po dobu náhradnictví se také za poslance považuje.

Pokud jde o samotné věcné řešení, je především navrženo stanovit, že s výkonem mandátu poslance je neslučitelný výkon funkce člena vlády. V daném případě se však nejedná o klasickou neslučitelnost funkcí, jak je uvedena v čl. 22 odst. 1 Ústavy, která vede k zániku

mandátu poslance podle čl. 22 odst. 2 a čl. 25 písm. f) Ústavy, ale o speciální případ, kdy sice obě funkce, tj. poslance a člena vlády, mohou existovat vedle sebe, avšak člen vlády nemůže svůj poslanecký mandát vykonávat, a to právě proto, že je členem vlády. V zásadě se tedy jedná o speciální případ, v důsledku kterého se neuplatní ani čl. 26 Ústavy, podle něhož poslanci vykonávají svůj mandát osobně.

Navržená úprava naopak předpokládá, že by v souladu s principy tzv. klouzavého mandátu přešel výkon mandátu na tzv. náhradníka, který by byl vybrán na základě výsledků voleb do Poslanecké sněmovny, a to v zásadě obdobným způsobem, jakým jsou vybíráni náhradníci v případech, že mandát některému ze stávajících poslanců zanikne.

Přechod výkonu mandátu na náhradníka by však nenastal ve všech případech, neboť v praxi existují případy, kdy by se nejevilo jako spravedlivé omezovat členům vlády možnost výkonu poslaneckého mandátu. Tyto případy je navrženo řešit v navrženém čl. 22a odst. 3 Ústavy. Podle zde navržené úpravy by zejména platilo, že člen vlády může vykonávat svůj poslanecký mandát v době od začátku volebního období Poslanecké sněmovny do jmenování nové vlády. Jedná se tedy o případy, kdy byla zvolena nová Poslanecká sněmovna a dosud nebyla sestavena nová vláda a kdy tedy daná vláda je vlastně pouze přechodná a bude tak jako tak povinna podat demisi podle čl. 73 odst. 2 věty druhé Ústavy po skončení ustavující schůze nově zvolené Poslanecké sněmovny. V daném případě by tedy bylo neúčelné a nevhodné omezovat možnost výkonu poslaneckého mandátu členům vlády, jejíž činnost je již podle samotného textu Ústavy v podstatě provizorní a jež bude poměrně záhy nahrazena vládou novou. Ze stejného důvodu je proto navrženo, aby se neslučitelnost výkonu funkce neuplatnila ani vůči členovi vlády, která je povinna podat demisi podle čl. 73 odst. 2 věty druhé Ústavy, tedy po skončení ustavující schůze nově zvolené Poslanecké sněmovny, neboť se v zásadě jedná o stále tutéž „končící“ vládu, jež vykonává svou funkci pouze dočasně do doby jmenování vlády nové, sestavené na základě výsledků voleb do Poslanecké sněmovny. Kromě toho pamatuje výjimka i na jinou situaci, a to je případ nově jmenované vlády, které dosud nebyla vyslovena důvěra. Také v tomto případě se nejeví jako zcela vhodné znemožnit výkon poslaneckého mandátu členu vlády, u níž není zcela jisté, že nebude záhy nucena podat demisi poté, co důvěru nezíská. Uvedená výjimka by se uplatnila i poté, co by takové vládě důvěra vyslovena nebyla, protože v takovém případě by se opět jednalo o vládu, která je povinna podat demisi podle čl. 73 odst. 2 věty druhé Ústavy.

Návrh současně řeší postavení náhradníka poslance. Tedy toho, na něhož přejde výkon mandátu. Spolu s výkonem mandátu na náhradníka přecházejí všechna práva a povinnosti poslance, a po dobu, kdy náhradník vykonává mandát namísto poslance, který členem vlády, se tento náhradník považuje za poslance. Jedná se o právní fikci. Jinými slovy tedy náhradník má stejné postavení jako poslanec, podle navrženého čl. 23 odst. 1 Ústavy bude povinen složit stejný slib, jaký skládá poslanec, tedy slíbit věrnost České republice, a to, že bude zachovávat její Ústavu a zákony, a že svůj mandát bude vykonávat v zájmu všeho lidu a podle svého nejlepšího vědomí a svědomí. Jinými slovy, a to v souladu s návrhem obsaženým v čl. 22a odst. 2, bude i náhradník vykonávat mandát jako mandát vlastní a volný a nebude přitom vázán žádnými příkazy, a to ani od člena vlády, jehož mandát na něj „sklouzl“. S tím, že se náhradník považuje za poslance, požívá například také imunitu ve stejném rozsahu, jako požívají jiní poslanci, je oprávněn předkládat návrhy zákonů, jakož i vykonávat všechna další práva příslušející poslancům. Jako poslanec je i odměňován.

V souvislosti s poslaneckou imunitou řeší návrh i další otázku, a sice, jak to bude s imunitou poslance, který svůj mandát nevykonává z důvodu, že je členem vlády. Z navrženého ustanovení čl. 27 odst. 6 Ústavy vyplývá, že i na takového poslance se v plném rozsahu vztahuje imunita vyplývající z čl. 27 odst. 1 až 5 Ústavy. Důvodem tohoto řešení je skutečnost, že sklouznutím mandátu na náhradníka mandát původního poslance nezanikl, ale pouze se dočasně neuplatňuje, a v souladu se smyslem imunity by tedy i taková osoba měla být v předpokládaném rozsahu chráněna. Důvod navrženého řešení je však i pragmatický, neboť při absenci takové úpravy, kdy by se poslanec, který jako člen vlády svůj mandát nevykonává, mohl tak jako tak do režimu imunity dostat tím, že na svou funkci ve vládě podá demisi, a takto změněný právní režim by mohl komplikovat případnou činnost orgánů činných v trestním řízení. Uvedeným komplikacím se navrženým řešením předejde.

Tímto pozměňovacím návrhem navržená úprava klouzavého mandátu poslance vyžaduje změnu zákona o volbách do Parlamentu České republiky a změnu zákona o jednacím řádu Poslanecké sněmovny.

**Platné znění částí ústavního zákona č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění
pozdějších ústavních zákonů, s vyznačením navrhovaných změn a doplnění**

Čl. 22a

(1) S výkonem mandátu poslance je neslučitelný výkon funkce člena vlády.

(2) Po dobu, kdy je poslanec členem vlády, přechází výkon mandátu na náhradníka, a to se všemi právy a povinnostmi poslance; po tuto dobu se náhradník považuje za poslance. Podrobnosti stanoví zákon.

(3) Odstavce 1 a 2 se nepoužijí na

- a) člena vlády v době od začátku volebního období Poslanecké sněmovny do jmenování nové vlády,**
- b) člena vlády, která je povinna podat demisi podle čl. 73 odst. 2 věty druhé,**
- c) člena nově jmenované vlády, které dosud nebyla vyslovena důvěra.**

Čl. 23

(1) Poslanec složí slib na první schůzi Poslanecké sněmovny, které se zúčastní. To platí i v případě náhradníka poslance, který je členem vlády.

(2) Senátor složí slib na první schůzi Senátu, které se zúčastní.

(3) Slib poslance a senátora zní: „Slibuji věrnost České republice. Slibuji, že budu zachovávat její Ústavu a zákony. Slibuji na svou čest, že svůj mandát budu vykonávat v zájmu všeho lidu a podle svého nejlepšího vědomí a svědomí.“

Čl. 24

Poslanec nebo senátor se může svého mandátu vzdát prohlášením učiněným osobně na schůzi komory, jejímž je členem. Brání-li mu v tom závažné okolnosti, učiní tak způsobem stanoveným zákonem.

Čl. 25

Mandát poslance nebo senátora zaniká

- a) odepřením slibu nebo složením slibu s výhradou,
- b) uplynutím volebního období,
- c) vzdáním se mandátu,
- d) ztrátou volitelnosti,
- e) u poslanců rozpuštěním Poslanecké sněmovny,

f) vznikem neslučitelnosti funkcí podle čl. 22.

Čl. 26

Poslanci a senátoři vykonávají svůj mandát osobně v souladu se svým slibem a nejsou přitom vázáni žádnými příkazy.

Čl. 27

(1) Poslance ani senátora nelze postihnout pro hlasování v Poslanecké sněmovně nebo Senátu nebo jejich orgánech.

(2) Za projevy učiněné v Poslanecké sněmovně nebo Senátu nebo v jejich orgánech nelze poslance nebo senátora trestně stíhat. Poslanec nebo senátor podléhá jen disciplinární pravomoci komory, jejímž je členem.

(3) Za přestupky poslanec nebo senátor podléhá jen disciplinární pravomoci komory, jejímž je členem, pokud zákon nestanoví jinak.

(4) Poslance ani senátora nelze trestně stíhat bez souhlasu komory, jejímž je členem. Odepře-li komora souhlas, je trestní stíhání po dobu trvání mandátu vyloučeno.

(5) Poslance nebo senátora lze zadržet, jen byl-li dopaden při páčání trestného činu nebo bezprostředně poté. Příslušný orgán je povinen zadržení ihned oznámit předsedovi komory, jejímž je zadržený členem; nedá-li předseda komory do 24 hodin od zadržení souhlas k odevzdání zadrženého soudu, je příslušný orgán povinen ho propustit. Na své první následující schůzi komora rozhodne o přípustnosti stíhání s konečnou platností.

(6) Podle odstavců 1 až 5 se postupuje i v případě poslance, který jako člen vlády nevykonává podle čl. 22a mandát.